

3 VERDWENEN HONDENRASSEN

In De Hondenwereld van september en november 2004 hebben we aandacht besteed aan verdwenen hondensrassen, zoals diverse Spaniërs en Mastiffachtigen. De derde en vierde aflevering gaat over de (Old) English White Terrier en de Talbot; ook zij behoren tot de groep:

TEKST EN ILLUSTRATIES: RIA HÖRTER

De overkomst tussen deze twee rassen is dat ze Engeland als land van herkomst hebben. Een andere overeenkomst is dat er, relatief gezien, meer informatie over hen beschikbaar is dan gebruikelijk bij verdwenen hondensrassen. Neemt niet weg dat hun historie ten dele ook berust op 'van horen zeggen' of op oude beschrijvingen, waarbij het niet altijd even duidelijk is of de auteur ook de waarnemer is geweest of dat hij zich baseert op nog oudere bronnen. Feit is dat beide rassen, alhoewel verdwenen, nog af en toe opduiken, al was het maar op uithangborden van Engelse pubs.

OLD WHITE ENGLISH TERRIER

De titel van dit schilderstuk (detail) is "Sportsman with a White English Terrier and a Toy Dog", gemaakt door Henry Bernhard Chalon in 1804. Een vroege afbeelding van dit type Terrier. Lezers met goede ogen kunnen links de das zien, waarop zowel de sportsman als de beide honden zijn gefixeerd. (Foto: Arthur Ackerman & Son Ltd.)

Een apart ras

Halverwege de 19de eeuw schijnt de Old English White Terrier het meest te zijn voorgekomen in het graafschap Lancashire en rond 1890 is hij algemeen geaccepteerd als 'a distinctive breed' - een te onderscheiden ras. En bij zo'n ras hoort een beschrijving en ook die is bekend. Deze Terrier heeft een lang en smal hoofd en een vlakke schedel. De voorsnuit is lang en krachtig. De ovale ogen zijn klein, donker en hebben een scherpe expressie. De V-vormige oren liggen tegen het hoofd aan. De hals is lang en licht gebogen, de schouderbladen zijn schuin geplaatst en de borst is diep. Het licht gebogen lichaam is goed doorgeribd. Het front is recht, de achterhand krachtig gespierd en laag gehoekt. Het korte haar is fijn en glanzend en de kleur is altijd 'zuiver wit'. Sommige hebben bruine vlekken op de rug, hoewel dat een reden voor diskwalificatie kan zijn. Ziedaar, het beeld van de Old English White Terrier.

Behalve een omschrijving hebben we schitterende afbeeldingen van deze Terrier, ons nagelaten door de groten onder de Engelse hondenschilders. Dat stelt ons in staat om ons een beeld te vormen van dit nu uitgestorven ras. Die schilderijen ons ook dat deze Old English White Terrier niet zomaar een lokaal werkhondje is geweest, maar dat zijn verschijning bijzonder genoeg was om door kunstenaars te worden vastgelegd.

Terra-Terrar-Terrier

De benaming Terrier vinden we al in het boek "De Canibus Britannicus" ("Over de Engelse honden") van dr. Caius, dat in 1570 verschijnt. Daarin lezen we: "Another sorte there is which hunteth the Foxe and the Badger Or Greye onely, whom we call Terrars, because they creepe into the grounde..." Een simpele verklaring voor de naam dus: "... degenen die we Terriers noemen

Georg Earl (1856-1883) maakt rond 1870 dit portret van de Witte Engelse Terrier 'Ch Prince'. Het verbod in Engeland op het couperen van oren (1895) draagt er aan bij dat fokkers worden ontmoedigd, waarmee de aanvankelijke populariteit daalt. (Collectie: mr. en Mrs. William Kendrick.)

omdat ze onder de grond kruipen." Terrar is afgeleid van Terra, het Latijnse woord voor aarde. Deze groep van Terriers deelt veel gezamenlijke kenmerken: zijn ze robuust gebouwd, goed bespierd, klein tot middelgroot en in veel gevallen hebben ze driehoekige, gevouwen oren. De vacht is meestal ruwharig, met een dichte onder-vacht, en beschermt de ogen. Degenen die worden gebruikt om de vos en de das tot in hun holen te volgen, hebben over het algemeen korte benen.

Eeuwen later (rond 1800) publiceert Sydenham Edwards zijn beroemde boek "Cynographia Britannica". Hij stelt dat er twee soorten Terriers zijn, waarbij hij niet alleen onderscheid maakt tussen de kortbenige en de hoogbenige, maar ook tussen de types met kromme voorbenen en met rechte voorbenen. De Terriers met de rechte benen hebben gewoonlijk een korte vacht en die met de kromme benen een lange vacht. De witte kleur is favoriet, met name bij de jagers, en, voegt Edwards er aan toe, het is de gewoonte hun oren en staarten te couperen.

Herkenbare erfenis

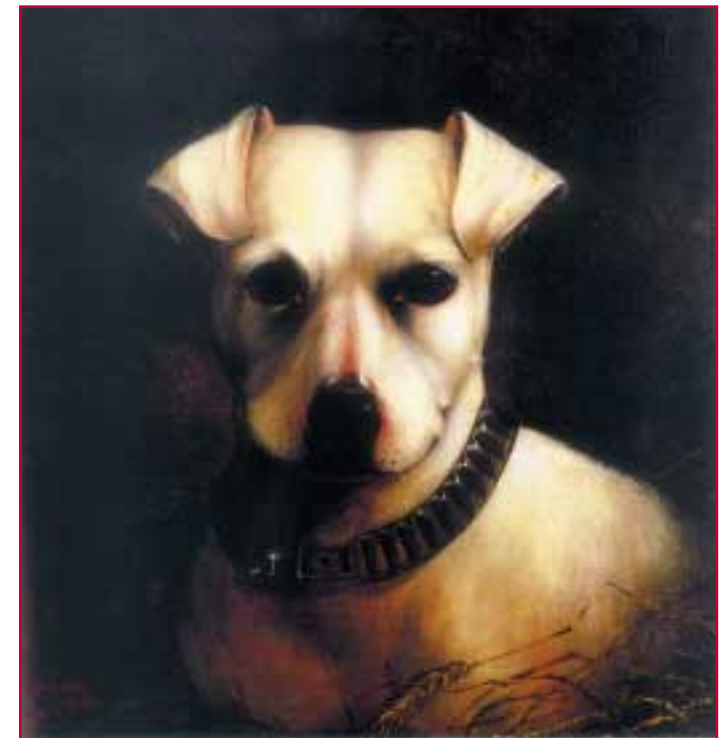
Wie over de geschiedenis van de Bull Terrier leest, kan bijna niet om de Oude Engelse Witte Terrier heen. In tegenstelling tot zoveel andere uitgestorven soortgenoten, heeft de Witte Terrier - zoals we hem voor het gemak maar even noemen - een herkenbare erfenis nagelaten. Met zekerheid is deze Terrier één van de directe voorouders van de huidige Bull Terrier. De schepper van dit ras, James Hinks, kruist eerst een Bulldog met een Black and Tan Terrier (ook uitgestorven) en in een volgende generatie heeft hij die Witte Terrier nodig voor de gewenste kleur van de Bull Terrier. Na de erkenning (1887) wordt dit nieuwe ras namelijk het liefst met een totaal witte vacht gezien. De Witte Terrier heeft ook aan de wieg gestaan van de huidige Fox Terrier, de Amerikaanse Rat Terrier (in Nederland niet erkend) en de Boston Terrier, een ras dat in Amerika aan het einde van de 19de eeuw wordt gecreëerd. Ook de American Staffordshire Terrier telt onder zijn Engelse voorouders de Witte Terrier. Dat maakt de vraag waarom deze Terriervariëteit is uitgestorven alleen maar groter. Waarom moet een ras dat zoveel heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van andere rassen zelf uitsterven? Ik denk dat de Engelse Witte Terrier niet heeft kunnen overleven als ras, juist omdat hij door zoveel fokkers is gebruikt bij de creatie van nieuwe rassen. Daarmee maakt hij zichzelf 'overbodig'.

Felle, snelle jagertjes

In de 19de eeuw staat het woord 'sport' in Engeland gelijk aan 'jacht' en elke zichzelf respecterende huntsman heeft in zijn groep jachthonden, naast de Otter Hounds of de Fox Hounds, ten minste twee, drie Terriers. Deze kleine, felle en snelle jagertjes achtervolgen het wild tot

in het hol, terwijl ze luid blaffend de jagers aangeven waar de buit zich bevindt. Omdat deze Terriers niet alleen jagen op vossen en dassen, maar ook op wezels, bunzings, hazen en konijnen en uitstekende vernietigers van muizen, ratten en ander ongedierte zijn, worden ze gezien als "allround sporting dogs". Dat verklaart een deel van hun grote populariteit. Opmerkelijk is dat Terriers al aan het einde van de 18de eeuw ook populaire huishonden zijn. De befaamde Engelse auteur William Taplin (circa 1750-circa 1830) schrijft dat hij al sinds 1780 twee of drie Terriers als huishond heeft.

Ook andere schrijvers laten zich lovend uit over deze oude Engelse Witte Terrier, zoals 'Stonehenge' (J.H. Walsh) rond 1860: "Dit is de pure Engelse Terrier, die totaal verschilt van die walgelijke lange schepsels met korte, brede snuiten, spanielogen en katvoeten, die we vandaag de dag zo prominent tegenkomen." Daar is geen woord Frans bij en auteur David Hancock voegt er een eeuw later (1968) aan toe: "Ofschoon hij moeilijk te fokken was voor de showring, was de Engelse Witte Terrier een echt ras en het zou gemakkelijk zijn hem terug te fokken." Dat dit nooit is gedaan, is, naar mijn mening, te danken - of te wijten - aan de grote vlucht die rassen als de Bull Terrier, de Fox Terrier en de Jack Russell Terrier aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw hebben doorgemaakt. Daarbij komt dat de Bull Terrier en de Fox Terrier zich heel snel ontwikkelen tot populaire honden voor de show.

Het schilderij is weliswaar getiteld 'White Terrier', maar we weten niet zeker of dit een portret is van dit ras. De gelijkenis met de schilderijen van George en Maud Earl is echter groot. Geschilderd door E. Mondy in 1875. (Collectie: mr en Mrs John H. Remer.)

'They just fade away'

Een beschrijving uit 1920 spreekt van "een relatief nieuw ras, waarvan niemand weet waar het vandaan komt of waarvoor het werd gefokt." Dat is niet helemaal waar, want een zekere Mr. Frederick White uit Clapham schijnt met de eerste exemplaren te zijn gekomen

Maud Earl schildert rond 1895 deze twee witte Terriers. Ook hier weten we niet zeker of hier de Old English White Terrier wordt afgebeeld, hoewel de gelijkenis met George Earls 'Ch Prince' treffend is. De rechter hond heeft een bruine vlek op de rug, hetgeen hem in de showring een diskwalificatie zou opleveren. (Collectie: Mrs Walter M. Jeffords.)

Ook in Nederland zijn rond de wisseling van de 19de naar de 20ste eeuw Engelse Witte Terriers aanwezig. Dit is 'White Witch', eigendom van Jhr. H. Hooft uit Doorn. (Uit: Van Bylandt, Hondenrassen II.)

en een vooraanstaande fokker als mr. S.E. Shirley heeft zich ook met dit ras bemoeid. De bekendste fokker is mr. James Roocroft. Sommige van zijn fokproducten blijken doof te zijn; een verschijnsel dat we nu leukisme noemen: de relatie tussen een witte vacht en gehoorstoornissen.

Als in 1874 het eerste Studbook van The Kennel Club wordt gepubliceerd, wordt er vermeld dat het ras ten minste dertig jaar bestaat en dat betekent dat alle bronnen ervan uitgaan dat deze Terrier al rond 1840 bekend is.

Van Bylandt ruimt in zijn "Hondenrassen" (1904) een plaatsje in voor de "Witte Engelsche Terrier" en stelt heel terecht dat diens raspunten gelijk zijn aan die van de Black and Tan Terrier, met uitzondering van de kleur. (Die Black and Tan Terrier op zijn beurt is de directe voorvader van de huidige Manchester Terrier.) De beroemde kynologische auteur en Terrier expert Rawdon B. Lee (1845-1908) schrijft rond 1890: "Het ras is niet ouder dan veertig jaar". Maar de allerbelangrijkste datum - die van het definitief verdwijnen van de Old English White Terrier - is nergens te vinden, hoewel we weten dat ze na 1906 niet meer op shows zijn gesignaleerd. Het is met dit ras net als met die old soldiers: 'they just fade away'.

Allemaal verdwenen

Dat we voor deze aflevering hebben gekozen voor de Old English White Terrier, is omdat hij binnen alle uitgestorven Terriers een prominente plaats inneemt. Die moet hij weliswaar delen met één van de alleroudste - ook uitgestorven - Terrierrassen in Engeland, de Old

Richard Ansdell (1815-1885) schildert de "Old English White Terrier and Manchester Terriers". Van Bylandt geeft al aan dat er tussen deze beide types geen ander verschil is dan de kleur, hetgeen hier prachtig is te zien.

English Broken-haired Terrier, maar zijn bijdrage aan diverse huidige Terrierrassen is groot. Groter dan die van bijvoorbeeld de Bewcastle Terrier, de Marbury Hall Terrier, de Webster Terrier of de Ynysfor Terrier. Nooit van gehoord? Dat mag, want ze zijn allemaal verdwenen...

In het meinumner bespreken we de al genoemde Talbot

Literatuur:

- Bylandt, H.A. Graaf van, Hondenrassen deel II*, Deventer, 1904.
Cummins, Bryan, Terriers of Scotland and Ireland. Phoenix, 2003.
Cunliffe, Juliette, The Encyclopedia of Dog Breeds. Bath, 1999.
Hancock, David, Old Working Dogs. Princess Risborough, 1998.
Hoeven-de Meyier, B. van der, Terriers. Zutphen, zonder jaar.
Hubbard, Clifford L.B, Dogs in Britain. Londen, 1948.
Hutchinson's Popular & Illustrated Dog Encyclopaedia. Londen, 1927.
Ritchie, Carson I.A., The British Dog, its History from Earliest Times. Londen, 1981.
Secord, William, Dog Painting 1840-1940. Woodbridge, 1992.
 Diverse websites.